

1. 15.8.13

Република Србија
МИНИСТАРСТВО РАДА,
ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
Секретаријат министарства
Број: 020-02-78/2013-05
Датум: 12. јул 2013. године
Београд, Немањина 22 -26
Тел. 361-63-69 Факс. 3616-618

17 JUL 2013

13 652 10525

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

Поводом дописа број: 13585 од 13. маја 2013. године, у вези са препоруком Заштитника грађана која је упућена министарству, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, са аспекта делокруга свог рада обавештава вас о предузетим мерама и поступању по препоруци:

Закон о финансијској подршци породици са децом («Сл.гл. РС» број 16/02, 115/05, 107/09) који је у примени од 2002. године, са изменама од 2005. године и 2009. године, представља део укупне друштвене бриге о деци. У оквиру финансијских могућности Републике Србије, овај Закон представља полазиште за задовољење основних потреба деце, подстицај за рађање, подршку материјално угроженим породицама, породицама која имају децу са сметњама у развоју, као и деци без родитељског стања.

Члановима 10-13 Закона дефинисани су услови за остваривање права на накнаду зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета, а ближи услови за остваривање овог права прописаних Законом дефинисани су подзаконским актима, и то:

-Правилником о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом;

-Правилником о начину и поступку преноса средстава за исплату накнаде зараде запосленима за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета;

-Правилник о условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета;

-Инструкцијом општинским – градским управама о спровођењу Закона о финансијској подршци породици са децом;

-Инструкцијом центрима за социјални рад о начину издавања уверења органа старатељства о чињеницама од значаја за остваривање права на финансијску подршку породици са децом.

Према одредбама наведеног закона, накнаде зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета остварују запослени код правних и физичких лица (запослени код послодавца) и лица која самостално обављају делатност, а обрачун и исплату накнаде зараде врши послодавац истовремено са обрачуном и исплатом зарада запосленима.

Послодавац је дужан да општинској, односно градској управи, достави доказе о висини основне зараде запосленог, односно основице за плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање, за 12 месеци који претходе месецу отпочињања одсуства.

Надаље, општинска, односно градска управа врши пренос средстава послодавцу из средстава обезбеђених у буџету Републике, по достављању доказа да је измирио своје обавезе према запосленом. За кориснике права који самостално обављају делатност, а који немају друге запослене, обрачун и исплату накнаде зараде врши општинска, односно градска управа из средстава обезбеђених у буџету Републике.

Упутством број 183-00-2315/2002-10, које се доставља у прилогу, регулисан је поступак и начин обрачуна и исплате накнаде зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета за запослене код послодавца над којим је покренут стечајни поступак, и послодаваца који у дужем временском периоду (више од три месеца) не исплаћује зараде. Овим актом утврђено је да запослени код послодавца који се налази у поступку стечаја и код послодаваца који у дужем временском периоду не исплаћује зараде имају право на месечни износ накнаде зараде у висини минималне зараде утврђене за месец за који се врши исплата.

Доказ о чињеници да је над послодавцем покренут стечајни поступак обезбеђује сам послодавац, или орган општинске-градске управе по службеној дужности, док доказ о чињеници да послодавац дужи временски период не исплаћује зараде подноси сам послодавац у облику потврде надлежне организације за послове платног промета, или на неки други начин.

За запослене код послодавца над којим је покренут стечајни поступак, обрачун и исплату минималне зараде врши општинска, односно градска управа из средстава обезбеђених у буџету Републике, док за запослене код послодавца који у дужем временском периоду не исплаћује зараде, обрачун и исплату накнаде зараде у висини минималне зараде врши послодавац на основу НЗ-1 - Списак обрачунатих накнада и исплате накнада овереног у општинској-градској управи по преносу средстава из буџета Републике.

У случају када је покренут стечајни поступак, орган управе врши обрачун и исплату минималне зараде по преносу средстава из буџета Републике. То значи да се нето износ накнаде зараде преноси директно на текући рачун породиље, а доприноси се уплаћују на одговарајуће уплатне рачуне.

Када је реч о послодавцу који у дужем временском периоду не исплаћује зараде, односно када је рачун послодавца блокиран дуже од три месеца, обрачун и исплату накнаде минималне зараде породиљи врши послодавац, по преносу средстава која се послодавцу уплаћују на наменски рачун за породиљска права.

Овим законом обрачун и исплату накнаде зараде врши послодавац истовремено са исплатом зараде другим запосленим, а њему се по пружању доказа да је породиљи исплатио накнаду зараде ова средства рефундирају. Када послодавац не избегава своју законску обавезу исплате накнаде зараде, већ из објективних разлога то не ради (стечај, блокиран рачун, немогућност исплате зарада), породиља до окончања овог спорног стања уопште не би примала накнаду зараде. Наведеним упутством породиља је заштићена тако што се у поменутим спорним случајевима исплаћује накнада зараде у висини минималне зараде, до окончања стечајног поступка, односно престанка блокаде обрачуна или немогућности послодавца да исплаћује зараду.

Када дође до нормализације пословања, послодавац ће исплатити разлику између накнаде зараде у висини минималне зараде и висине накнаде зараде утврђене решењем, а Министарство рада, запошљавања и социјалне политике ће му исплаћену разлику рефундирати.

Треба напоменути да је Законом о финансијској подршци породици са децом у делу исплате накнаде зараде суштински дефинисан однос између државе и послодавца, односно државе и лица које самостално обавља делатност, а не између државе и породиље - корисника права на накнаду зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

Када је реч о прибављању потребне документације у поступку остваривања права на накнаду зараде, постојећим системом породиља је максимално заштићена од додатних напора, јер је дужна да послодавцу достави само два документа, и то не мора да уради лично: дознаку - лекарско уверење о отпочињању одсуства, и извод из матичне књиге рођених за дете за које остварује право на одсуство са рада. Послодавац је у обавези да комплетира документацију и да је достави градском/општинском органу управе. Измена постојећег система којим би првостепени органи у поступку остваривања права на накнаду зараде прибављали документацију, осим што би са становишта постојећих хуманих ресурса била неизводљива, односно у постојећим условима непримењива са техничког и технолошког становишта, представљала би и заштиту послодавца, а не породиље.

Министарство рада, запошљавања и социјалне политике ће у наредних 15 дана свим градским/општинским управама које врше поверене послове у овој области упутити допис којим ће их упознати са дужношћу да по сазнању да послодавац избегава да изврши законску обавезу исплате накнаде зараде, предузму одговарајуће радње. Општински орган управе ће писаним путем указати послодавцу на ову законску обавезу, а уколико послодавац не испуни обавезу у одређеном року, орган управе ће писаним путем обавестити инспекцију рада, која ће у оквиру својих овлашћења наложити послодавцу да измири своје обавезе, односно уколико то не учини, покренуће поступак против послодавца у складу са законом.

Такође, Инспекторат за рад као орган управе у саставу министарства је упознат са препоруком Заштитника грађана бр. 13-632/2012 од 13.05.2013. године, и у свему ће поступити по препоруци у смислу члана 31. став 2. Закона о заштитнику грађана («Сл.гл.РС» бр. 79/05, 54/07).

Обавештавамо вас да се В. . . . и Г. . . . И. . . . из Лесковца, који су поднели притужбу на рад Градске управе града Лесковца никада нису обраћали Инспекторату за рад, а што је утврђено увидом у службену документацију Инспектората за рад и месно надлежног Одељења инспекције рада за Јабланички управни округ. Напомињемо да инспекција рада не контролише рад градских управа, док је по питању права из радног односа запослених у органима управе надлежна Управна инспекција у складу са Законом о управној инспекцији («Сл.гл.РС» бр. 87/11).

У делу препоруке Заштитника грађана који се односи на притужбу Би Н. . . . из Зрењанина, обавештавамо вас да је одговор Заштитнику грађана упућен дана 17.09.2012. године, бр. 117-00-00720/2011-01, који се доставља у прилогу. У обавештењу је наведено да је поступак пред инспекцијом рада прекинут доношењем закључка о прекиду поступка бр. 380-117-0081/2012-02 од 25.05.2012. године, на који није изјављена жалба.

Препоруком Заштитника грађана указано је да инспекција рада у конкретном случају није поступила у складу са начелима управног поступка који захтева да поступање буде у најбољем интересу странке у поступку, односно да је у случају Б. Н. Инспекторат за рад био дужан да доказ о статусу послодавца прибави сам по службеној дужности, уместо да притужиљу беспотребно излаже додатном напору. Такође се наводи да је Инспекторат за рад дужан да сарађује са другим органима и институцијама и да им проследи обавештења о чињеницама и подацима до којих дође у поступку инспекцијског надзора ради предузимања мера из њихове надлежности.

С тим у вези, поступајући инспектор у предмету Б. Н. се поред доношења закључка о прекиду поступка, обратио и Агенцији за привредне регистре службеним захтевом бр. 380-117-00081/2012-02 дана 04.10.2012. године, којим тражи објашњење, обзиром да је извршено брисање законског заступника а није уписан нови законски заступник у привредном друштву „Зрењанин“. Одговор на наведени допис Агенција за привредне регистре - Регистар привредних субјеката, је доставила министарству дана 23.10.2012. године, бр. 135725/2012.

У одговору Заштитнику грађана који је упућен дана 17.09.2012. године, бр. 117-00-00720/2011-01, није наведено обраћање поступајућег инспектора Агенцији, као ни одговор Агенције за привредне регистре, јер је то уследило после одговора Заштитнику грађана.

Из наведеног се види да је инспектор рада предузео све радње како би утврдио чињенично стање везано за статус послодавца, односно да је по службеној дужности тражио од надлежне институције релевантне податке.

Како Заштитник грађана није био обавештен од стране Инспектората за рад о свим даље предузетим радњама, овим путем вам достављамо доказе о наведеном.

Такође, обавештавамо вас да је од поступајућег инспектора у предмету Б. Н. добијена усмена информација да је именованој престао радни однос код послодавца и да јој је по захтеву и интервенцији инспектора рада враћена радна књижица. С тога, није било основа за даље поступање инспектора рада.

Министарство рада запошљавања и социјалне политике је и даље спремно да са Заштитником грађана настави квалитетну сарадњу у циљу остваривања добробити свих грађана, и разматра могућности за побољшање доступности остваривања законских права.

Прилог:

- фотокопија Упутства број 183-00-2315/2002-10;
- фотокопија дописа број 117-00-00720/2011-01 од 17. 09. 2012. године;
- фотокопија дописа број 380-117-00081/2012-02 од 04. 10. 2012. године;
- фотокопија дописа број 135725/2012 од 23. 10. 2012. године.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Драги Видојевић